

Sygn. akt: I ACa 344/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Depczyński (spr.)
Sędziowie:	SSA Alicja Myszkowska SSA Anna Miastkowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **V. I.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ł.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 13 grudnia 2012 r. sygn. akt II C 733/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 344/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi – w sprawie z powództwa V. I. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ł. o zapłatę – oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że powód ma obecnie 58 lat i jest obywatelem Łotwy. W Polsce zamieszkuje od 2007 r. Jest zameldowany na pobyt czasowy w Ł. przy ulicy (...). V. I. przeprowadził się do Polski razem z żoną, która obecnie jest obywatelką polską. Powód uważa, że wg prawa łotewskiego z chwilą ukończenia 50 roku życia nabył prawo do emerytury, gdyż ma ponad 25 lat udokumentowanego zatrudnienia, z czego ponad 14 lat w szkodliwych warunkach. W Polsce powód nigdy nie pracował. V. I. gdy skończył 50 lat, jeszcze mieszkając na

Łotwie złożył we właściwym organie wnioski o przyznanie emerytury. Wniosek taki powód kilkakrotnie ponawiał, ale do chwili wyjazdu z kraju nie otrzymał żadnej decyzji. Powód nie powiadomił łotewskiego organu rentownego, że przesiedla się do Polski. Decyzje o wyjeździe z Łotwy małżonkowie I. podjęli w związku z wnioskiem, który złożyła żona M. I. o przyznanie praw uchodźcy. Małżonkowie przekroczyli polską granicę w 2007 r. Żona powoda z pochodzenia jest Polką i otrzymała polskie obywatelstwo w 2009 r..

Gdy powód zamieszkał w Polsce nie poinformował łotewskiego organu emerytalno rentownego o swoim nowym adresie gdyż nie miał w Polsce prawa stałego pobytu i stałego adresu.

Od 16 marca 2011 r., powód jest zarejestrowany jako obywatel Unii Europejskiej na terenie Polski.

Zameldowanie na pobyt czasowy powód uzyskał w czerwcu 2011 r.. Wniosek w sprawie należnej mu emerytury powód złożył w oddziale ZUS w Ł. w dniu 19 lipca 2011 r.. Organ ten w dniu 26 lipca 2011 r. przesłał wniosek wraz ze złożoną dokumentacją do Oddziału w S., który w ramach podziału organizacyjnego zajmuje się realizacją umów międzynarodowych.

Po otrzymaniu w dniu 29 lipca 2011 r. ww. wniosku Oddział ZUS w S., skompletował i w dniu 13 września 2011 r. przekazał wniosek do łotewskiej instytucji właściwej do spraw emerytalnych z zastosowaniem unijnego formularza (...)wraz z potwierdzonymi za zgodność z oryginałem kopiami złożonych dokumentów. W piśmie tym Oddział omyłkowo zawarł informację, że sprawa dotyczy wniosku o rentę rodzinną – co zostało sprostowane w dniu 25 listopada 2011 r.. Wobec zgłoszenia przez powoda interwencji w sprawie ww. wniosku w(...)Oddziale ZUS w Ł., przekazanej następnie do Oddziału ZUS w S., w dniu 29 listopada 2011 r.. W związku z interwencjami powoda w (...) oddziale ZUS-u Oddział w S. interweniował w instytucji Łotewskiej w celu przyspieszenia rozpoznania wniosku powoda. W wyniku ww. wystąpienia Oddział uzyskał informację, że dla celów załatwienia sprawy niezbędne jest nadesłanie informacji o rachunku bankowym powoda w formie (...) oraz kopii dokumentów potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez Oddział ZUS w S.. O wszystkich tych czynnościach powód był pisemnie lub telefonicznie informowany. W dniu 30 listopada 2011 r. Oddział ZUS w S. przesłał do powoda zaświadczenie dla celów otwarcia rachunku bankowego oraz do instytucji łotewskiej poświadczone za zgodność z oryginałem kopie złożonych wraz z wnioskiem dokumentów. W związku z kolejną skargą powoda na opieszałość działania urzędników ZUS-u, w dniu 16 grudnia 2011 r. Zakład (...) Oddział w S. wystąpił telefonicznie z kolejną prośbą do łotewskiej instytucji o przyspieszenie załatwienia sprawy i pismem z dnia 19 grudnia 2011 r. poinformował powoda o dokonanych ustaleniach. Łotewska instytucja w związku z tym wystąpieniem poprosiła o wezwanie powoda do nadesłania formularza poświadczającego życie i zamieszkanie, który to formularz Oddział ZUS w S. przesłał do wypełnienia w załączeniu pisma z dnia 19 grudnia 2011 r.. W dniu 2 stycznia 2012 r. do Oddziału ZUS w S. wpłynęła prośba łotewskiej instytucji o pilne nadesłanie formularza (...) - zaświadczenie dotyczące okresów ubezpieczenia w Polsce. We wniosku o emeryturę powód oprócz łotewskich, nie wskazał okresów ubezpieczenia w innych państwach. Oddział ZUS w S. w dniu 13 stycznia 2012 r. telefonicznie uzyskał od wnioskodawcy potwierdzenie, że nie posiada poza łotewskim, żadnych innych okresów ubezpieczenia, a następnie poinformował o tym fakcie instytucję łotewską pismem z tej samej daty. Decyzją z dnia 7 lutego 2012 r. łotewski organ rentowy odmówił powodowi prawa do emerytury pouczając go jednocześnie o przysługującym mu prawie złożenia odwołania. Powód skorzystał z tego uprawnienia i złożył odwołanie. Powód nie ubiegał się o prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Decyzją z dnia 18 lipca 2012 r. łotewski organ emerytalno-rentowy przyznał powodowi prawo do świadczenia emerytalnego od dnia 19 lipca 2010 r..

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że podstawą prawną dochodzonego przez powoda roszczenia jest art. 448 kc, który stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że postępowanie prowadzone przez stronę pozwaną w związku ze złożeniem przez powoda w (...) oddziale ZUS-u wniosku o emeryturę z tytułu zatrudnienia na Łotwie z wykorzystaniem z formularza (...)było prowadzone prawidłowo. Pracownicy strony pozwanej dokonali wszystkich niezbędnych czynności oraz zgromadzili i przesłali na Łotwę wszystkie niezbędne w świetle prawa europejskiego dokumenty, czego dowodem jest fakt, że łotewski organ emerytalno-rentowy przyznał ostatecznie powodowi prawo do emerytury. Strona pozwana nie

może ponosić odpowiedzialności za sposób i terminowość działania łotewskich instytucji i skoro organ emerytalno-rentowy tego kraju domagał się od strony polskiej, jako pośredniczącej w załatwieniu wniosku powoda, nadesłania dodatkowych informacji i kolejnych dokumentów, w tym nie przewidzianych prawem unijnym. Strona pozwana działając w interesie powoda starała się zgromadzić i przekazać żądane informacje i dokumenty tak aby wniosek powoda mógł być skutecznie rozpatrzony przez instytucję łotewską.

Przesiedlając się do Polski, zdaniem Sądu Okręgowego powód nie miał podstaw prawnych aby oczekiwać, że sprawa należnej mu od Państwa Łotewskiego emerytury zostanie sfinalizowana w krótkim okresie. Nota bene powód nie wskazał jaki jego zdaniem powinien być to okres. Powód twierdzi, że w związku z opieszałością polskiej instytucji był pozbawiony środków do życia oraz uprawnień przysługujących mu jako emerytowi. Sąd Okręgowy wskazał, natomiast, że powód wystąpił do ZUS-u o podjęcie działań w sprawie jego emerytury dopiero w lipcu 2011r, podczas gdy w Polsce przebywał od 2007 r. Powód nie wykazał również z czego się w tym czasie utrzymywał, będąc bez prawa do jakichkolwiek świadczeń, w tym także z opieki społecznej.

Powyższy wyrok powód zaskarżył apelacją i wniósł o jego zmianę. Zdaniem powoda Sąd I instancji wydając wyrok naruszył prawo, poprzez niezastosowanie międzynarodowych rozporządzeń tj. Roporzędzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr (...) z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz Roporzędzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr (...) z dnia 16 września 2009 r..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny uznał, że powód, pomimo że to na nim spoczywał ten obowiązek, w żaden sposób nie wykazał, iż strona pozwana ponosi odpowiedzialność w niniejszej sprawie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podstawy odpowiedzialności strony pozwanej. Sąd I instancji upatruje tej podstawy w art. 448 kc. Stosownie do treści powyższego przepisu w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (...). Przepis ten zastosowanie ma zatem w sytuacji, gdy strona powodowa twierdzi, że doszło – określonym działaniem pozwanego – do naruszenia jej dóbr osobistych, wskazując jednocześnie jakie to dobro zostało naruszone. W przedmiotowej sprawie taka okoliczność nie zachodzi. Ani w pozwie ani w żadnym innym piśmie procesowym powód nie twierdził, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, nie wskazywał także, jakie to dobro osobiste zostało naruszone. Powód domagał się jedynie zasądzenia jednego miliona złotych za szkodę moralną wyrządzoną działaniami urzędników strony pozwanej. Domagał się zatem zadośćuczynienia na zasadach ogólnych.

Strona pozwana jest państwową osobą prawną, z tym, że powód nie wiąże swej szkody z działaniem organu osoby prawnej, a zatem wyłączona jest odpowiedzialność na podstawie art. 416 kc. Podstawy odpowiedzialności należy zatem upatrywać w przepisie art. 430 kc, zgodnie z którym kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonej jej czynności. Przesłankami odpowiedzialności zwierzchnika są: 1) powierzenie na własny rachunek wykonania czynności podwładnemu; 2) zawiniony czyn niedozwolony podwładnego; 3) szkoda wyrządzona przy wykonywaniu powierzonej podwładnemu czynności; 4) związek przyczynowy między czynem niedozwolonym podwładnego a szkodą.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości powierzenie czynności podwładnemu. Powód nie wykazał natomiast pozostałych przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej, tj. zawinionego czynu niedozwolonego podwładnego, szkody wyrządzonej przy wykonywaniu powierzonej podwładnemu czynności oraz związku przyczynowego między czynem niedozwolonym podwładnego a szkodą. Ciężar dowodu zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 kc spoczywał na powodzie, który powyższymi obowiązkami nie sprostał.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że pracownicy ZUS zarówno Oddziału w Ł., jak i w S. dokonali wszelkich niezbędnych czynności oraz zgromadzili i przesłali na Łotwę wszystkie niezbędne w świetle prawa europejskiego dokumenty. Strona pozwana nie może ponosić odpowiedzialności za sposób i terminowość działania łotewskich instytucji. Skoro organ emerytalno-rentowy tego kraju domagał się od strony polskiej jako pośredniczącej w załatwieniu wniosku powoda nadesłania dodatkowych informacji i kolejnych dokumentów, w tym nie przewidzianych prawem unijnym, strona pozwana działając w interesie powoda starała się zgromadzić i przekazać żądane informacje i dokumenty tak, aby wniosek powoda mógł być skutecznie rozpatrzony przez instancję łotewską. Powód nie wykazał aby pracownicy strony pozwanej nie udzielili mu pomocy przy wypełnianiu formularzy jak również, że nie otrzymywał od nich właściwych informacji odnośnie wymaganych dokumentów. Podejmowane przez pozwanego czynności były adekwatne do tego, do czego organ rentowy był zobowiązany, natomiast nie był w ocenie Sądu uprawniony do merytorycznego badania uprawnień powoda do uzyskania emerytury, gdyż w tej kwestii wyłącznie właściwy był organ łotewski. Pozwany, mógłby być uprawniony do rozpoznania wniosku powoda tylko w sytuacji, w której powód przepracowałby w Polsce jakikolwiek okres czasu i odprowadził z tego tytułu składki na ubezpieczenie społeczne. Jedyny udokumentowany przez powoda okres pracy dotyczy wyłącznie prac wykonywanych na Łotwie.

Wbrew stanowisku powoda nie doszło do naruszeń przez stronę pozwaną powołanych przez niego przepisów ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr (...)z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1) jak i ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR (...)z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr(...)w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2009.284.1). Zwrócić należy w szczególności uwagę na art. 11 ust. 3 pkt. a rozporządzenia nr 883/2004 zgodnie z którym osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego. Skoro zatem powód – jak sam podał i twierdzi – wykonywał prace jedynie na terenie Łotwy, to organem uprawnionym do przyznania emerytury był wyłącznie organ łotewski, na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Skutkiem czego organ polski nie miał żadnego wpływu na czas rozpatrywania wniosku powoda przez organ łotewski. Rola strony pozwanej ograniczała się jedynie do pośrednictwa i tylko w tym zakresie można było oceniać prawidłowość jej działań, a w tym zakresie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie wystąpiły uchybienia, które miałyby wpływ na czas trwania postępowania i które ewentualnie rodziłyby odpowiedzialność strony pozwanej.

Na marginesie należy zauważyć, że prawo polskie, z wyjątkiem naruszenia dóbr osobistych (ochrony których powód się nie domagał), nie przewiduje odpowiedzialności za szkody moralne. I z tej zatem przyczyny żądanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, uznając apelację za niezasadną, oddalił ją na podstawie art. 385 kpc.